

Slutrapport - Samverkan för en innovativ och miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling

Samverkansåtgärden ”Samverkan för en innovativ och miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling” hade som mål att skapa förutsättningarna för en mer miljömässigt ansvarsfull upphandling. Samtliga miljömålsrådsmyndigheter har på ett eller annat sätt deltagit eller haft möjlighet att delta i åtgärden.

Bakgrund

Åtgärden har sitt ursprung i en dialog som pågick i miljömålsrådet år 2017-2018, det vill säga innan Upphandlingsmyndigheten blev en del av Miljömålsrådet den 1 oktober 2018. Rådet hade en dialog där man övervägde ett förslag till regeringen att uppmana både Kammarkollegiet i dess upphandling av statliga ramavtal såväl som alla andra statliga myndigheter att förbättra användningen av miljökrav i upphandlingar, både genom att ställa miljökrav i högre utsträckning och att ställa mer ambitiösa miljökrav.

När Upphandlingsmyndigheten blev en del av rådet och tog del av förslaget kunde myndigheten konstatera att de delar åsikten att Kammarkollegiets uppdrag gällande hur de ska bidra till hållbar utveckling genom de statliga ramavtalen kan behövas klargöras. Men att stärka statens roll som föregångare inom miljömässigt ansvarsfull upphandling är mer komplext än att begränsa frågan till de statliga ramavtalen varför myndigheten ansåg att ett bredare angreppssätt var mer framgångsrikt. Miljömålsrådet myndigheter kan ta ansvar genom att se vad de själva kan göra inom ramen för sin egen upphandling och i sina sakområde.

Upphandlingsmyndigheten föreslog därför att Miljömålsrådet skulle arbeta med en samverkansåtgärd under år 2019 där rådets medlemmar får chans att genom Upphandlingsmyndighetens samverkan med Kammarkollegiet ha en dialog med Kammarkollegiet. Utöver detta föreslog Upphandlingsmyndigheten att rådet i högre grad skulle kunna ta eget ansvar för förslagets intentioner ” Stärk statens roll som föregångare inom miljömässigt ansvarsfull upphandling” genom att med

Upphandlingsmyndighetens stöd öka kunskapen om hur:

- a) rådets myndigheter och Kammarkollegiet kan använda Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier i högre utsträckning än idag.
- b) rådets myndigheter kan öka kunskapen om upphandling som strategiskt verktyg

Samverkansåtgärd år 2019

Åtgärden lägger en grund för att i förlängningen bidra till samtliga miljökvalitetsmål och generationsmålet.

Arbetet påbörjade redan hösten år 2018 men omformulerades i samband med ingången till år 2019. Rådet beslutade att under år 2019 genomföra en samverkansåtgärd i linje med Upphandlingsmyndighetens förslag med följande mål:

- Ökad kännedom om Nationella upphandlingsstrategin bland Miljömålsrådets myndigheter.
- Ökad kunskap om Upphandlingsmyndighetens stöd bland Miljömålsrådets myndigheter.
- Ökad kunskap om Kammarkollegiets ramavtal bland Miljömålsrådets myndigheter.
- Ökad samverkan mellan Miljömålsrådets myndigheter och Kammarkollegiet gällande kammarkollegiets ramavtal
- Bättre förutsättningar för samverkan mellan myndigheter avseende upphandlingsfrågor

Följande aktiviteter har genomförts inom ramen för åtgärden:

- Hösten år 2018 – halvdag med upphandlare och miljösamordnare anordnad av Upphandlingsmyndigheten. Föreläsningar och workshops om inköpsprocessen, innovationsupphandling samt hållbara inköp. Workshops runt vilken problematik en upphandlare i en statlig myndighet möter i sitt arbete.
- Hösten 2018 och hela år 2019 – Miljömålsrådets myndigheter har inbjudits och deltagit som referenter i Upphandlingsmyndighetens arbete med hållbarhetskriterier.
- Hösten år 2019 – heldag när högsta ledningen på samtliga Miljömålsrådets myndigheter till föreläsningar, workshops och samverkan med Upphandlingsmyndigheten och Kammarkollegiet. Under dagen informerades kammarkollegiets och Upphandlingsmyndighetens uppdrag och pågående arbete samt kunskapshöjande föreläsningar och workshops gällande upphandling som strategiskt verktyg, innovationsupphandling, beställarnätverk, hållbarhetskriterier samt kammarkollegiets ramavtal. En dialog fördes även runt samverkan mellan Miljömålsrådets myndigheter och Kammarkollegiet gällande kammarkollegiets ramavtal.

Responserna på alla ovan aktiviteter har varit mycket positiva. Myndigheterna är mer samspråkade och har större förutsättningar till samverkan inom området. I samband med heldagen hösten 2019 visade Upphandlingsmyndighetens utvärdering att samtliga svarande önskade att det ordnades fler liknande tillfällen framöver. Framför allt påpekade deltagarna att de möjligheter som gavs till samverkan under dagen var uppskattade. Det framgick även att deltagarna ansåg att de gick hem med ökad kunskap om offentlig upphandling samt de två myndigheterna Kammarkollegiet och Upphandlingsmyndigheten. Dock kan Upphandlingsmyndigheten konstatera att

ett fortsatt arbete krävs på ledningsnivå på samtliga myndigheter för att öka förståelsen för upphandling som strategiskt verktyg och då inte bara för de egna myndigheterna upphandling utan även hur det förhåller sig till deras sakområden för kommuner och regioner.

Utfall

Åtgärden gav den grund till fortsatt arbete som önskades, en samverkan som bygger på större gemensam förståelse och kunskap om offentlig upphandling som verktyg. Upphandlingsmyndigheten har tagit lärdom med sig från genomförda seminarier och workshops för fortsatt kunskapsuppbyggnad, Miljömålsrådets myndigheter kommer fortsatt att bjudas in som referenter i arbetet med hållbarhetskriterier samt slutligen en åtgärd initieras inom ramen för rådets nya program från år 2020, "Staten får före". Åtgärden syftar bland annat till att identifiera varje myndighets angränsning till upphandling som verktyg för utveckling, samt ta fram förslag på gemensamma budskap och ev. stöd samt gemensam vägledning.

Upphandling behöver användas för att lösa våra samhällsutmaningar och då behöver beslutsfattare nya insikter som leder till att offentliga verksamheter kan förena utvecklings- och innovationsarbete med upphandling. Genom att tillvarata möjligheterna med upphandling som ett verktyg för att styra och utveckla offentliga verksamheter, kan tempot i omställningen till ett hållbart samhälle öka.